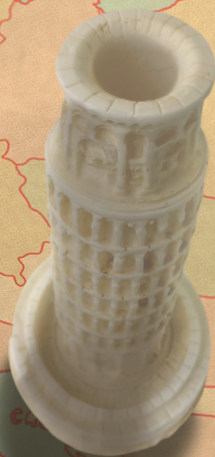

KOLME MUSKETTISOTURIA EUROOPASSA

London
Calais
Dover

Paris

Mâcon
Lyon

Turin
Milan
Florence

Rome
Naples
Caserta

András J. Gönczöl

**KOLME
MUSKETTISOTURIA
EUROOPASSA**

Kiitokset Peter Gönczölille ja Sanni Määttäselle.

Ilman heidän osaamistaan tämän kirjan ilmestyminen olisi
ollut huomattavasti vaikeampaa.

András J. Gönczöl

KOLME

MUSKETTISOTURIA

EUROOPASSA

©Kaikki oikeudet tähän teokseen pidätetään.

©All rights of this work are reserved.

© 2022 András J. Gönczöl

Graafinen toteutus: Sanni Määttänen

<https://sannimaattanen.journoportfollio.com/>

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-6576-0

Johdanto

Tarinani tapahtuma-aikana vuonna 1958 rauha on jo saapunut Eurooppaan. Eläköityneet, lähes viisikymppiset legioonalaiset yrittävät löytää paikkansa uudessa maailmanjärjestyksessä, jossa entisten sotilaiden henkilökohtainen ja taloudellinen menestys ei ole lainkaan taattu.

Kun Jenő Rejtő (alias P. Howard, Budapest 1905 – Jevakovo 1943) loi aikanaan teoksensa *KOLME MUSKETTISOTURIA AFRIKASSA*, hän ei aavistanut, että sen päähenkilöt heräävät henkiin Herran vuonna 2022.

Kääntäessäni kirjaa (ilmestyi suomeksi syksyllä 2019) minusta tuntui, että alkuperäinen tarina ikään kuin olisi jäänyt keskeneräiseksi. Potkan, Nobody Alfonsin, Kanto Hopkinsin ja tietenkin Turkin Sulttaanin yhteen kietoutuva seikkailu päättyy joskus 1930-luvun toisella puoliskolla. Ranskan Muukalaislegioonasta päästyään Muskettisoturien (ja epäilyttävän taustan omaavan Turkkilaisen) kohtalosta on vain viittauksia.

Vaikka kirja ilmestyi vuonna 1940, kirjailija ei sanallakaan mainitse Toista Maailmansotaa, jonka yhteydessä itsekkin menehtyi. En halunnut kirjoittaa sodasta, en halunnut kertoa verisistä seikkailuista ja sankareista. Teehana sota on toki kiehtova ja mielenkiintoinen, mutta – huomioon ottaen alun perin 1940-luvulla luotujen päähenkilöiden luonteet – se olisi ollut väärin. Kirjastojen

hyllyt notkuvat sodista ja sotasankareista kertovista kirjoista.

Vaikka muskettisoturit suorittavat sankariteon, todellisuudessa he ovat antisankareita - sympaattisia lurjuksia, jotka juovat, polttavat, tappelevat, varastelevat, mutta ovat täynnä inhimillisiä tunteita. Epätäydellisinäkin muskettisoturit ovat lojaaleja ja pystyvät rakastamaan.

Ensimmäinen osa

Varhain iltapäivällä Turkin Sulttaani pukeutui harmaaseen pukuunsa, solmi rusetin kaulaan ja käveli Napolin rautatieasemalle. Hän oli lähdössä Casertan Kuninkaallisessa Palatsissa toimivaan, *Royal Casino*-nimiseen peliluolaan, vaikka vuonna 1958 uhkapelien järjestäminen, jopa niihin osallistuminen oli ankarasti kielletty. Kunnan *gamblerinä* hän ei erikoisemmin pelannut rahasta, vaan pelaamisen ilosta; häntä kiehtoi herrasmiesmäinen seura, norsunluupallon nopea liike, hänen yleensä kalpeat, uupuneen näköiset kasvot alkoivat hehkuu vihreän pöydän ääressä ja sydämensä alkoi lyödä nopeammin. Välillä hän voittikin, mutta yleensä hävisi. Hän menetti muun muassa vanhojen legioonalaiskavereiden kanssa suoritetusta Kongon tehtävästä ansaitun palkkionsa ja pikkurahat, joita hän silloin-tällöin näpisteli Kanto Hopkinsin kanssa omistetun kapakan kasasta. *KOLME OUTOA ROTTAA* sijaitsi Napolin keskustassa ja huomioon ottaen tilanne, se tuotti melko hyvin, kiitokset tästä kuuluivat Karibian alueelta salakuljetetun rommin kohtuulliselle hinnalle.

Itse Turkkilainen ei koskaan palvellut Muukalaislegioonassa, silti hän oli osallisena kolmeksi muskettisoturiksi kutsutun kolmikon seikkailuissa, jonkinlaisena ystävällisenä vihollisena, tai vihollisena ystävänä vaikeuttaen *Potkan*, *Nobody Alfonsin* ja *Kanto Hopkinsin* elämää. 1930-luvulla palkinto oli merkittävä summa, joka blackjackin, baccaratin ja ruletin avulla meni

nopeammin, kuin tuli. Pallo on näet pyöreä ja se pysähtyy yleensä väärissä paikoissa (*ote kirjailijan omista kokemuksista*).

Corso Giuseppe Garibaldi näytti lähes autiolta, siesta tyhjensi tehokkaasti Napolin kadut ja kahvilat. Säästäväisenä miehenä Turkkilainen kiersi kaukaa rautatieaseman kassan ja nousi kakkosraiteella seisovan junan viimeiseen vaunuun. Reilun puolen tunnin kuluttua hän hyppäsi pois Casertan pienellä asemalla juuri ajoissa, koska konduktööri lähestyi vaarallisen nopeasti vaunun käytävällä.

Samanaikaisesti saapunut nevadalainen pariskunta – amerikkalaisten turistien tapaan – metelöiden jatkoi matkaa kuuluisan paikallisen palatsin suuntaan. Ajoittain he pysähtyivät ja kuvasivat, Mrs. Roberts kahvilan edessä, Mr. Roberts palmun takana... Turkin Sulttaani mukautui heidän kävelynopeuteensa, välillä tarkistaen huolellisesti sivurakennusten huonokuntoisia portteja ja roska-latikoita. Itse asiassa kamera kiinnosti häntä; Rolleiflex edusti merkittävää rahallista arvoa sodan seurauksena köyhtyneessä Italiassa. Hän odotti kärsivällisesti pääportin edessä, kunnes jenkit olivat ostaneet pääsylippunsa. Hän seiso i riittävän lähellä, jotta näkisi, minkä halusi nähdä: paksun lompakon, josta iloiset, vihreät setelit vilkuttivat vain hänelle.

Matalien, kaarevien sivurakennusten välinen Piazza Carlo III (aikanaan vihreä, kukkiva, paratiisimainen puisto, nyt autio, telaketjujen kyntämä laidunmaa) johtaa vierailijan suoraan palatsin leveälle julkisivulle. Viisi-kerroksinen, näennäisesti täydellisen symmetrinen

rakennelma muistuttaa suuresti vastaavaa Madridin instituuttia, jossa Bourbon jälkeläinen Kaarlo VII. vietti nuoruutensa. Sen koko on kerta kaikkiaan masentava; se ympäröi neljää sisäpihaa ja antaa tilaa yli 1200:lle huoneelle, takimmaisen puiston kanava jatkuu vesiputousten sarjana, patsasryhmillä koristetut suihkulähteet syöttävät altaita.

Versaillesia matkivan, mutta sitä prameilevemmän palatsin rakentamisen kustannukset veivät konkurssin partaalle pienen Napolin Kuningaskunnan. Tilanteen kiinnostavuutta vain lisäsi, että itse hallitsija ei kertaakaan yöpynyt siellä, koska sai paremman, kannattavamman työpaikan; Herran vuonna 1759 hänet kruunattiin Espanjan kuninkaaksi Kaarlo III nimellä. Näin kaatui Casertan niskaan silloin vielä keskeneräinen, silti upea satulinna, jonka ylläpitokustannukset – turistien määrästä riippuen – rasittavat raskaasti nykyäänkin pienen kaupungin taloutta. Kun vuonna 1752 kuningas laski peruskiven, hän ei vielä aavistanut, että suurenmoinen rakennus – eräs suurimmista Euroopassa - reilun kahdensadan vuoden päästä antaa kodin lähes lailliselle peliluolalle.

Maailmansodan loputtua pommituksissa vaurioitunut rakennus peruskorjattiin ja vuonna 1958 avattiin uudestaan museona. Uuden instituutin johtajaksi nimitetty paikallinen museologi *Lorenzo Lucca* hoiti työnsä tunnollisesti vähäväkisen, mutta alipalkatun henkilökuntansa avulla. Siinä sivussa hän onnistui työllistämään ainoan tyttärensä *Alessian*, joka iltapäivisin myi pääsylippuja pääsisäänkäynnin kassalla.

Eräänä varhaisena, hiostavana syyspäivänä Napolin *Famiglian* kaikkivaltias Kummisetä – itsekin tykästyneenä taiteisiin ja barokin arkkitehtuuriin – kunnioitti vierailullaan paikkaa ja osti liput. Kolmelle. Ikävystynyt Aamor juuri silloin ampui nuolensa tiskin molemmalle puolelle ja näet, ihme tapahtui hetkessä. Minun ja monen muun suuren kirjailijan sanoin: *amore a prima vista*, eli rakkaus syttyi ensi silmäyksellä. Raskaan sarjan mafia-pomo *Don Giuseppe Bartolli* tykästyi nuoren naisen pyöreisiin muotoihin, maalaismaiseen viattomuuteen ja avoimeen, naiiviin katseeseen, Alessiaan taas teki syvän vaikutuksen keski-ikäisen, harmaantuvan, nähtävästi varakkaan miehen valikoitu pukeutuminen, hillitty persoonallisuus ja näennäisesti sivistynyt puhetapa. Ei merkittäväikäero eikä miehen takin alta pullistuva revolveri häirinyt häntä. Maailmansodan jälkeisessä Italiassa monet kantoivat käsiasetta, niin sanotusti itsepuolustusena.

Direttore Lucca sai tiedon orastavasta suhteesta muutamana päivänä sisällä ja riiteli äänekkäästi tyttärensä kanssa, jota hän varoitti, mitkä seuraukset voi olla mafia-pomon naisystävänä olemisesta. Rakastunut Alessia ei nähnyt, ei kuullut eikä antanut periksi. Päivien turhaan miettimisen jälkeen vihainen isä on näennäisesti hyväksynyt tilanteen ja käytännön miehenä hän teki niin, kuin mitään ei olisi tapahtunut, mutta kukaan ulkopuolinen ei asiasta saanut tietää. Kolikon kolmas puoli huomioon ottaen kouluttamaton, sen sijaan reilusti ylipainoinen tyttö ei kotipaikkakunnaltaan olisi löytänyt itselleen edes rakastajaa, aviomiehestä puhumattakaan. Nuorista

naisista oli ylitarjontaa, julma sota vei mukanaan monta naimaikäistä miestä.

Alessia asui edelleen isänsä pienessä laitakaupungin talossa, mutta viikonloppuisin hän liiteli pois ylellisen, tummennetuin lasein varustetun limusiinin kyydissä. Maanantaiaamuna hän palasi onnellisena ja nähtävästi tyytyväisenä, monesti uuteen mekkoon pukeutuneena. Lucca taas oli suruissaan; katolilaisena hän kaipasi perhettä ja lapsenlapsia, hän odotti uutta elämää taloon, joka tuntui erityisen tyhjältä vaimonsa kuoleman jälkeen. *Lucia* parka lähti pois sodan viimeisenä päivänä, kun ystävällismielinen, mutta kilometrikaupalla harhautunut amerikkalainen pommi putosi pikkukaupungin torille. Surun harmaannuttama mies ei mennyt uudestaan naimisiin, sunnuntaisin hän vei kukkia haudalle.

Syyskuun alussa hänen työpöydällään soi puhelin. Rähisevä, epämiellyttävän sävyinen sisilialaisääni ilmoitti, että Don Giuseppe Bartolli haluaa keskustella hänen kanssaan. Tärkeistä asioista. Seuraavana keskiviikkona, tarkalleen kello kymmenen kaksikymmentä yksi häntä odotetaan pomon Napolin toimistossa.

Lucca mietti kuumeisesti; mitä pahamaineinen, mahtava gangsteri haluaa hänestä? Tiedossa oli, että isänä hän vastusti suhdetta, joten voi olla, että hän jälkiä jättämättä päättää päivänsä aurinkoisen Napolinlahden pohjalla, sementtikengissä... Mitä silloin tapahtuu Alessialle, kuka vie kukkia Lucia- paran haudalle? Entä – jos kaikesta huolimatta Padrino aikoo naimisiin? Tai hän on saanut tarpeekseen hankalasta isästä ja kömpelöstä

tyttärestä? Kutsun hylkääminen ei voi tulla kyseen, *Famiglia* löytäisi hänet, vaikka Kuustakin. Liian monta kysymystä, ilman vastauksia. Ryhdistäydy Lorenzo, olet mies, lisäksi *azzurro*!

Keskiviikkona aamujunalla vastahakoisena, mutta hän matkusti Napoliin. Saapuessaan lähellä rautatieasemaa hän joi lasillisen, rohkaisevan grapparyypyn Corso Novaran eräässä pienessä baarissa, sitten katsoi kelloaan ja epäröivin askelin käveli eteenpäin muutama sata metriä. Kolmekerroksisen kulmatalon oven pielessä kiiltävä kuparikyltti ilmoitti, että *Bartolli & Co.* löytyy toisesta kerroksesta. Hän painoi nappia, muuan ääni vastasi kurkistusaukosta. Esittäytymisen jälkeen portti aukeni heti, Lucca raahautui ylös portaikossa, astui kuumuutta vastaan verhoiltuun huoneeseen, otti hattunsa pois ja yski arasti. Mahtavan mahonkipöydän takana istuva mies laski sanomalehden ja katsoi tulokasta.

'*Benvenuto*, Direttore, tervetuloa kaukaiseen Napoliin!'

'*Buongiorno*. Miten hieno tämä työhuone onkaan, Don Giuseppe! Palmut ja kaikki...'

Hän yski jälleen. Hänelle ei tullut mieleen mitään muuta kohteliasta fraasia, vaikka halusi näyttää parhaan puolensa suurelle miehelle.

'Olen kutsunut teidät. Mielestäni olisi aika...'

Lucca halvaantui pelosta. Olisi aika – mille? Hän lähti kotoaan sanomatta hyvästejä, hänen tyttärellään ei ole aavistustakaan hiljaa lähestyvistä vaarasta. Bartollin kylmä, pistävä katse tunkeutui suoraan hänen aivoihinsa.

’...Olisi aika solmia lähempää tuttavuutta, mehän olemme melkein perhe, vai?’

’Mikä kunnia, Don Giuseppe! Itse asiassa Te olette, siis me, tarkoitan, että...’

’Kiitos, että tulitte, hyvin ystävällistä. Paljon aikaa meillä ei ole, tiedettähän, olen hyvin kiireinen ihminen. Painakaa puuta ja ottakaa sikari. Joisitteko jotain?’

Vieras istahti matalaan nojatuoliin, otti eteensä tuodusta puulaatikosta vihertävän, loputtoman pitkän sikarin ja sytytti sen, vaikka koskaan aikaisemmin hän ei ollut polttanut. Nyt oli pakko. Paksu, kitkerä savu kirveli hänen kurkkuaan, tukahdutti keuhkot ja pakotti yskimään. Yhtäkkiä hän tunsu vastustamatonta janoa ja tajusi vihdoinkin, miksi rikkaat juovat konjakkia haisevan sikarin seurassa. Valaistusta baarikaapista saapui litteä pullo, siivullaan hyppyyn valmistautuva kultainen pantteri.

’Meukow XO, konjakkien kuningas. *Salute*, Direttore! Itse en juo alkoholia ennen kello viittä.’

Tulinen neste kostutti Luccan viiksiä, sitä valui vähän leuoillekin, hiottu kristallilasi oli murtua jäykkien sormiensa puristuksesta. Padrino kaatoi uudestaan ja istuutui takaisin työpöydän taakse.

’Haluan keskustella kanssanne tärkeistä asioista. Ette voinut välttää huomaamasta, että minulla on läheinen, lämmin suhde tyttäreenne, jonka kanssa heti alusta alkaen – miten sanoisin – olimme samalla aaltopituudella. *Signorina* Alessia on tuonut minulle, keski-ikäiselle poikamiehelle paljon iloa. Hän on kaunis, nuori ja...’

’Öh, todella...’ Tämä on kosinta, tuli Luccan mieleen. Hänen katseensa etsi tuhkakuppia.

’Ettekö kuuntele?! Katsokaa, olen äveriäs, mutta naimaton ja lapseton. Siihen on hyvin yksinkertainen syy: vuosikymmeniä tein vain työtä ja työtä, perheen perustamiseen ei riittänyt aikaa. Monet katsovat väärällä silmällä toimintaani, mutta onko ihmisellä oikeus tuomita toista? Lopullinen tuomio on Herramme päätettävissä!’

Näyttää siltä, että Uusi Testamentti on tuttu hänelle.

’Liike-elämä on näet kovaa ja vaatii paljon työtä. Tein kaikkeni, jotta yritykseni olisi tuottoisaa – huomioon ottaen, että tällä alalla laajentaminen on kyllä perusedellytys.’

’Varmasti.’

Lucca tunsu, miten hiki virtaa alas pitkin selkää.

’Näin ystävien kesken, voisitteko kertoa hieman taloustilanteestanne?’

’Kiitos kysymyksestä, Don Giuseppe, kyllä jotenkin eletään. Johdan museota, Alessia taas myy sisäänpääsylippuja palatsin pääovella. Säästöjä meillä ei ole, mutta yhteiset tulomme riittää, koska asumme vaatimattomasti omassa talossamme. Vuokraa emme pystyisi maksamaan. Rakkaan vaimoni poismonon jälkeen...’

’Tiedän’ keskeytti Bartolli kärsimättömästi, ’minulle on kerrottu jo kaikki tästä. ’Mielestäni te ansaitsette paremman elämän ja minä voin siinä auttaa.’

’Tuota... tarkemmin ajateltuna me emme kärsi pulaa mistään.’

’Ette ehkä te, mutta ajatelkaa tytärtänne!’ Katsokaa, en halua loukata teitä, koska on olemassa mutkattomampi, yksinkertaisempi tie.’

Lucca kuunteli pää alas painettuna.

’Huomioon ottaen yhteiset intressimme, minulla on teille – kuten meidän piireissä sanotaan – vastustamaton tarjous. Tirehtöörinä Teillä on eniten päätösvaltaa museossa, eikö niin?’

Lucca kohotti päätään. ’Ei aivan. Olennaisissa asioissa päättää *Consulta*.’

Mihin hän pyrkii?

’Yritykseni toiminta kattaa enimmäkseen alkoholipitoisten juomien kauppaa ja maantiekuljetusta, lisäksi meillä on vähän tekemistä viihdeteollisuuden kanssa. Viimeksi mainittu toimintamme törmää välillä esteisiin, kiitos tästä vanhanaikaisille, kehityksen tiellä seisoville valtiollisille instituutioille.’

’Mikäli viittaatte uhkapeleihin, ei edes poliisi...’

’Jättäkää jälkimmäinen minulle. Ette kai syytä minua laittomuuksista?’

Lucca kalpeni: ’Luoja paratkoon, en! Minä vai luulin, että...’

Bartolli paiskasi pöytää. ’Eri asia on uskoa tai tietää! Bisnes vaatii joskus uhreja – tarkoitan uhrauksia. Elämme vaikeita aikoja, herra Lucca, hyvin vaikeita

aikoja! Rakastettu, mutta sodassa murtunut Italiamme jälleenrakentaminen vaatii ponnisteluja, paljon kärsineet maanmiehemme kaipaavat laadukasta viihdettä. Siellä Roomassa ne ääliö byrokraatit eivät kerta kaikkiaan tajua, että palveluillemme on polttava tarve. Minulla on taas tarve Teidän apuunne.'

'Minunko? Don Giuseppe, en oikein usko, että missään asiassa pystyisin...'

'Mennään asiaan. Palatsimuseon johtajana te sallitsitte vaatimattoman pelitoiminnan jossain sopivan kohteissa ja laatuissa salissa.'

'Mahdotonta! Jos saan huomauttaa, se ei erikoisemmin soveltuisi...'

'...eikä erikoisemmin häiritsisi museon jokapäiväistä toimintaa. Palatsissa on yli 1200 huonetta. Kyllä löydetään joku syrjäinen nurkka ruletti- ja blackjack pöydille, itse asiassa katsoin yhtä jo valmiiksi toisessa kerroksessa. Ajatelkaa, uusi *Monte Carlo* teidän kotikaupungissanne, Casertassa. Mitkä tulevaisuudennäkymät!

'Arvon herra, turistiliikenne kasvaa päivä päivältä, se tulisi ilmi hetkessä!'

'Mitä enemmän vierailijoita museossa, sitä enemmän pelaajia kasinossa, se on niin yksinkertaista! Kuninkaalinen Palatsi varmistaisi komean miljöönnä peleille. Tirehtööri hyvä, Te saisitte vaatimattoman osuuden odotettavista voitoista, sehän on luonnollista. Tällä tavoin voisin tukea teitä.'

Ranskan Muukalaislegioonan viiden vuoden palvelussopimuksen päätyttyä entisten taistelijoiden, erottamattomien ystävien Potkan, Nobody Alfonsin ja Kanto Hopkinsin tiet eroavat. Keski-ikää lähestyvät kaverukset asettuvat aloilleen eri puolilla sodanjälkeistä Eurooppaa ja yrittävät edelleen sopeutua siviilielämän raskaisiin haasteisiin. Romaanin hullunkurinen tapahtumaketju saa uuden alun vuonna 1958, kun muskettisotureiksi kutsuttu kolmikko saa suru-uutisen yhteisen ystävän, Turkin Sulttaanin kuolemasta. Hänen petoksestaan johtuen muutaman päivän hautausmatka muuttuu henkeäsalpaavaksi, useamman viikon kestäväksi seikkailuksi. Monen maan halki tapahtuvan pakomatkan synä on lähes edesmenneen Turkkilaisen toimesta, Napolin mafialta varastettu arvokas salkku. Takaa-ajaja on Casertan Kuninkaallisessa Palatsissa lähes laillista peliluolaa ylläpitävä häikäilemätön mafiapäällikkö, joka tekee kaikkensa aarteen takaisin saamiseksi. Hänen käskystään Lontoon alamaailmakin tulee kuvioon, keinona ihmisryöstö. Kaverusten on toimitettava salkku Lontooseen määräaikaan mennessä, onnistumisen panoksena on pienen pojan henki. Sankarit ovat edelleen ne samat sympaattiset lurjukset, jotka naurattavat maailmaa jo 1930 luvulta alkaen.

Unkarilaisen Jenő Rejtőn (alias P. Howard) romaanin päähenkilöihin nojautuva uusi tarina on humoristinen kertomus seikkailukirjoista pitävälle 9 – 90 vuotiaalle.

Jenő Rejtőn maailmankuulu romaani KOLME MUSKETTISOTURIA AFRIKASSA ilmestyi suomen kielellä 2019 maaliskuussa (käännös: András J. Gönczöl).

